

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет права, публічного управління
та національної безпеки
Кафедра економічної теорії,
інтелектуальної власності та публічного
управління

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

ХОМ'ЯКОВ ГЕННАДІЙ ВІТАЛІЙОВИЧ
(прізвище, ім'я, по батькові здобувача вищої освіти)

УДК: 35.078.5
(індекс)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

СИСТЕМА КОМУНІКАЦІЙ У ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ
(тема роботи)

281 «Публічне управління та адміністрування»
(шифр і назва спеціальності)

Подається на здобуття освітнього ступеня магістр
кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання
ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне
джерело

Г. В. ХОМ'ЯКОВ
(підпис, ініціали та прізвище здобувача вищої освіти)

Керівник роботи
ДАЦІЙ Надія Василівна
(прізвище, ім'я, по батькові)

доктор наук з державного управління, професор
(науковий ступінь, вчене звання)

Висновок кафедри економічної теорії, інтелектуальної власності та публічного управління

за результатами попереднього захисту: **ХОМ ЯКОВА Геннадія Віталійовича**
допущено до захисту.

Протокол засідання кафедри економічної теорії, інтелектуальної власності та публічного управління № ____ від « ____ » грудня 2024 р.

Завідувач кафедри економічної теорії, інтелектуальної власності та публічного управління

к.е.н., професор
(науковий ступінь, вчене звання)

(підпис)

Валентина ЯКОБЧУК
(власне ім'я, прізвище)

« ____ » грудня 2024 р.

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Здобувач вищої освіти **ХОМ ЯКОВ Геннадій Віталійович** захистив
(прізвище ,ім'я, по батькові)

кваліфікаційну роботу з оцінкою:
сума балів за 100-бальною шкалою _____
за національною шкалою _____

Секретар ЕК

(науковий ступінь, вчене звання)

(підпис)

Анастасія ПРУТ
(власне ім'я, прізвище)

АНОТАЦІЯ

ХОМ'ЯКОВ Г. В. Система комунікацій у публічному управлінні. – Кваліфікаційна робота на правах рукопису. Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістр за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» – Поліський національний університет, Житомир, 2024.

Розглянуто соціальні комунікації у системі публічного управління та досліджено цілі комунікаційно-інформаційного забезпечення державних соціокультурних проєктів. Проаналізовано нові форми комунікації та інформування.

Визначено проєкти комунікативної соціальної політики у системі публічного управління. Розглянуто реалізацію комунікаційного потенціалу у публічному управлінні та показано перспективи реалізації цільових установок комунікаційної підтримки.

Ключові слова: державні рішення, інформаційні ресурси, ефективність управління, комунікації, комунікаційна громадськість, публічне управління, регіональний розвиток, система управління, соціальна комунікативність, соціальне проектування, соціальна політика.

SUMMARY

KHOMIAKOV H. Communication system in public administration. – Qualifying work based on the rights of a manuscript. Qualifying work for obtaining an academic Master's degree specialized 281 «Public management and administration» – Polissia National University, Zhytomyr, 2024.

Social communications in the public administration system were considered and the goals of communication and information support of state socio-cultural projects were investigated. New forms of communication and information were analyzed.

Projects of communicative social policy in the system of public administration have been identified. The implementation of the communication potential in public administration is considered and the prospects for the implementation of target communication support settings are shown.

Keywords: state decisions, information resources, management efficiency, communications, communication public, public administration, regional development, management system, social communicativeness, social design, social policy.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ КОМУНІКАЦІЙ У ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ	8
1.1. Соціальні комунікації у системі публічного управління	8
1.2. Комунікаційно-інформаційне забезпечення державних соціокультурних проєктів	14
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1	21
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА РОЗВИТКУ СИСТЕМИ КОМУНІКАЦІЙ У ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ	22
2.1. Аналіз нових форм комунікації та інформування	22
2.2. Проєкти комунікативної соціальної політики у системі публічного управління	27
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2	31
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ СИСТЕМИ КОМУНІКАЦІЙ У ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ	33
3.1. Реалізація комунікаційного потенціалу у публічному управлінні	33
3.2. Перспективи реалізації цільових установок комунікаційної підтримки	40
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3	42
ВИСНОВКИ	43
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	46
ДОДАТКИ	52

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Одним із важливих засобів публічного управління, постійне оновлення якого в сучасному світі відбувається в результаті прискореного технологічного та комунікаційного розвитку, є система комунікацій. Хаотичне управління суспільством, управління без плану та проєкту в сучасному світі, який відрізняється багатозначністю і динамізмом стає практично нереалізованим. Тому можна говорити про необхідність створення та правильного функціонування цілісної системи комунікаційного середовища публічного управління, що включає як свою складову інформування та комунікаційне забезпечення проєктної діяльності публічних керуючих інстанцій.

А саме сфера культури виявляється найбільш проблемною щодо взаємодії з новими інформаційно-комунікативними процесами, що уніфікують сучасний соціум. У зв'язку з неоднозначною оцінкою впливу інформатизації на суспільство та його традиційні інститути в сучасному соціумі у співтоваристві наукових експертів, у керуючому корпусі публічного апарату, популярні автори засобів масової інформації не мають єдиного погляду на соціальне планування в цій галузі.

Сучасне суспільство, яке має ряд зарубіжних та вітчизняних теоретиків, таких як Ж. Дрізека; Г. Букерта; Б. ван Рулера; та Н. М. Драгомирецької, К. С. Кандарури та ін називають комунікаційним, ставить перед управлінськими структурами нові виклики, які вимагають вироблення нових підходів і методів, а також дозволяють стабілізувати та гармонізувати соціальні протиріччя в умовах технологічної, економічної та комунікаційної ситуації, що швидко змінюється.

Питання комунікації з публічними органами влади та комунікативних стратегій формування соціальної довіри як значущого іміджу влади досліджено у роботах: В. А. Гошовської, О. М. Руденко, В. О. Чмиги.

Мета роботи – визначення теоретичних засад розвитку комунікацій у

публічному управлінні, оцінка розвитку та розроблення практичних рекомендацій щодо напрямів підвищення ефективності системи комунікацій у публічному управлінні.

Досягнення спільної мети зумовило постановку та вирішення наступних завдань:

- розглянути соціальні комунікації у системі публічного управління;
- дослідити цілі комунікаційно-інформаційне забезпечення державних соціокультурних проєктів;
- проаналізувати нові форми комунікації та інформування;
- визначити проєкти комунікативної соціальної політики у системі публічного управління;
- розглянути реалізацію комунікаційного потенціалу у публічному управлінні;
- показати перспективи реалізації цільових установок комунікаційної підтримки.

Об'єктом дослідження є комунікаційне середовище публічного управління.

Предметом дослідження виступає процес розвитку системи комунікацій у публічному управлінні.

Основою методології дослідження стали: загальнонаукові методологічні принципи об'єктивності, що передбачають примат фактів над їх інтерпретаціями, історичності, що вимагає розгляду явищ у їх конкретно-історичному оточенні, з урахуванням причинно-наслідкових зв'язків, та системності; загальнонаукові методи: хронологічний; аналізу та синтезу; індукції та дедукції. У теоретичній та практичній розділах кваліфікаційної роботи використовувалися: методологічні установки вітчизняних теоретиків соціального планування та прогнозування; методи аналізу практик проєктного публічного управління, розробки та вибору державних заходів, форм підтримки громадських ініціатив, контролю реалізації та оцінки результатів діяльності.

Публікація результатів дослідження. Проміжні результати дослідження були відображені у друкованій роботі автора, а саме: Дацій Н.В., Котвіцький А.О., **Хом'яков Г.В.** Соціальне управління публічними комунікаціями регіону. *Інвестиції: практика та досвід.* №23. 2024. С. 33–40.

Практична значущість дослідження визначається можливістю використання його результатів для розробки та прийняття управлінських рішень на різних етапах здійснення комунікаційно-інформаційного супроводу державної проєктної політики у сфері культурно-орієнтованих проєктів. Результати дослідження також можуть застосовуватися у навчальному процесі та при розробці нових навчальних дисциплін.

Інформаційну базу дослідження складають документи та нормативно-правові акти України, постанови та розпорядження КМУ; державні програми; регіональні програми та проєкти; нормативно-правові акти, що регулюють державну політику у сфері комунікацій.

Елементи наукової новизни: формування напрямів підвищення ефективності системи комунікацій у публічному управлінні, а саме: реалізація комунікаційного потенціалу у публічному управлінні, перспективи реалізації цільових установок комунікаційної підтримки.

Структура та обсяг дослідження. Робота складається зі вступу, трьох розділів (6 підпунктів), висновків, списку використаних джерел (53 джерела) та додатків. Загальний обсяг роботи 52 сторінки.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ КОМУНІКАЦІЙ У ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ

1.1. Соціальні комунікації у системі публічного управління

Одним із важливих засобів публічного управління, оновлення якого в сучасному світі відбувається залежно від прискореного технологічного та інформаційного розвитку, є система соціальної комунікації. Як пише О. Гриценко, «ідеї управління, породжені соціокультурною політикою, виникають сьогодні як усвідомлення необхідності оновлення самого процесу управління. Уміння будувати його з урахуванням людського чинника пробуджує до життя механізми, які відкривають незвідані шляхи та засоби для колективної взаємодії (суспільство, держава, людина)» [8, с. 56].

Спрощені визначення публічного управління, наприклад, запропоновані сучасним англійським класиком науки про державну політику (Public Policy) Т. Даєм, які вважали, що до галузі публічного управління можна віднести «все те, що уряд вирішив робити чи не робити» [48, р. 99.], втрачають, з одного боку, історичну перспективу, з другого, вплив соціуму прийняття урядових рішень. Однак у цьому визначенні можна відзначити, що суб'єктно-орієнтований підхід до планування управління, як свідчить Т.І. Бутченко, «полягає в переході до зміни соціокультурного середовища (фактично який нав'язаний зверху), як активного залучення громадян до процесів облаштування цього середовища» [3, с. 62].

Усі підходи до соціального проектування у вітчизняній науці про публічне управління можуть застосовуватися як окремо, так і в комплексних державних проєктах, спрямованих на вирішення соціальних проблем суспільства.

Західні теоретики та практики науки про державу та реалізацію цілеспрямованого управління найчастіше звертають увагу на технології, що

показали свою ефективність на рівні приватної ініціативи – в управлінні бізнес-проектами. При цьому найактивніше розвивається так зване ліберальне управління системою, а не на раніше прийняте в західному виробництві управління роботою структур. Як пише О. Р. Савченко, «новий державний менеджмент наголошує на відрядній роботі, дорученнях і процесах, тоді як старий підкреслював значення функцій, виконання та завдань» [38, с. 31].

Іншою стороною посилення значення проектної діяльності в рамках теорій менеджерського державного управління є розвиток концепції «дизайну публічної політики», що активно розроблялася в американській політології в 1990-2000-х рр., і також спрямована на більшу увагу до методів та технологій управління, а не до структурі та інститутам держави [6, с. 22].

Невипадково в сучасних розробках теорії державного менеджменту акцент робиться, перш за все, на різних формах кооперації в різних аспектах публічного управління проектами:

- управління ресурсами проекту (С. Коен та У. Еймік) [47];
- управління персоналом (П. Друкер) [49];
- управління комунікаціями в ході прийняття та реалізації проекту (Г. Букерт та Б. ван Рулер) [46].

Новим напрямом, зокрема, є дослідження ролі дискурсу в управлінській комунікації (Дрізек Ж.) [50].

Для теми цього дослідження найбільш цікава концепція мережевого публічного управління, що активно розвивається в сучасній західній теоретичній думці, в якій роль адміністраторів виконують або повинні виконувати дифузні мережі виробників рішень, які здійснюють розробку та прийняття соціальних проектів.

На початку 2000-х років. Концепція мережевого публічного управління стала активно розроблятися та застосовуватися у практичній реалізації проективної та реформаторської діяльності західних урядів [1]. Як зазначає Є.О. Архипова, «з позицій даної моделі «якісне» публічне управління (good governance) визначається аж ніяк не силою держави, яке орієнтоване на

виконання прийнятих рішень, а її здатністю створювати та підтримувати мережеві структури, в рамках яких воно спільно з приватними особистими та груповими інтересами виробляє ефективну систему управління суспільством всередині та поза державними кордонами» [1, с. 87].

Саме в рамках цієї концепції, що протиставляє державно-бюрократичне управління мережевому чи громадсько-інституційному, розробляються питання державно-приватного партнерства, а також посилення ролі комунікаційно-інформаційної складової у сфері державної політики, прийняття перспективних проєктів та їх реалізації. Представники цього напрямку П. Джон та А. Коул [51, с. 251] стверджують, що інституційні механізми перетворення політичних ідей на програми повинні узгоджувати інтереси місцевих громад, з їхніми політичними традиціями та баланс внутрішніх сил центральної держави з їхніми бюрократіями.

Також стверджується наявність або створення особливого «мережевого середовища прийняття рішень», до якого входять державні органи та місцеві владні інститути, що відображають різні позиції у визначенні необхідності форми реалізації перетворень, а також низку «вільних» учасників, відповідальних за «наукову» та «визнану суспільством» експертизу, насамперед, освітні установи та незалежні ЗМІ, причому, кількість членів мережі, які мають «домінантний статус у прийнятті рішень» може бути як закритою, так і дифузною, а також можливий різний ступінь бажання учасників вступати в кооперацію [1, с. 88].

В цілому, концепція мережевого публічного управління, яку часто називають «управління без уряду» (governance without government) [1, с. 88], на думку П. Джона та А. Коула [51, р. 250], долає статичність централізованого державного процесу реагування на необхідність змін, збільшує мобільність, здатність реагувати на нові умови та пристосування до необхідної для реалізації рішень «інституційної фрагментації» [51, р. 256].

На основі концепції «мережевого публічного управління» розвивається ідея «інформатики місцевого співтовариства» (community informatics). Один з її

розробників, К. Вільямс [52] вважає, що основними акторами проектної діяльності у цьому випадку виступають окремі члени соціуму, конкретні люди та неінституціалізовані групи, які створюють мережеві соціальні інформаційні проекти з використанням нових технологій. При цьому вони зберігають особисту включеність і в суспільні інституції, політичні, освітні, економічні установи, тому їхнє особисте прагнення змін урівноважується стабільністю соціального досвіду.

Стабільність і зміни, як вважає К. Вільямс [52], однаково необхідні реалізації соціальних технологій. Зміни відносяться до розробки та прийняття проекту, а стабільність відповідає за підтримку та успішне завершення проекту. По суті відбувається повна «атомізація» процесу соціального проектування, а роль держави та її структур зводиться до суто інструментальної.

При цьому безпосередня інтеграція всіх громадян у комунікативно-інформаційний простір прийняття соціально-відповідальних рішень вимагає, з одного боку, створення нових інститутів вирішення міжособистісних протиріч, які виникають у будь-якому, навіть найменшому колективі, з іншого боку, зняття відповідальності за ухвалення соціально значущих рішень з державних, політичних та інших традиційних владних інститутів, швидше за все, призведе до їхньої деградації, а якщо в їхньому віданні залишиться економічний інструментарій «підтримання та завершення» прийнятого в результаті рішення окремого громадянина проекту – до корупції, прямого і важко контрольованого саме в сфері поінформованості союзу, оскільки, хоч би як покладалися автори концепції на стихійне врегулювання інтересів індивідів у результаті інформатизації та розвитку нових технологій, принцип максималізації особистої вигоди будь-коли зникав під час всього історичного розвитку суспільства.

Як пише Н.С. Орлова, «демократизація всесвітньої мережі відносин входить у протиріччя з прагматичними інтересами і цінностями» [11, с. 65].

Вітчизняні дослідження [25; 26] в галузі соціальної політики та ступеня участі в ній державних структур та інститутів залишаються на позиції

балансування «адміністративних» заходів та форм громадської участі, а сучасні технологічні та інформаційні виклики, хоч і змістили акцент на «антибюрократичне» управління, і насамперед, у сфері соціального проектування та реформування, проте рідко призводили до повного заперечення ролі держави та її традиційних інститутів, що несуть відповідальність як за ухвалення проєкту, так і за його реалізацію.

У суспільстві, з його інформаційним і технологічним вибухом, проблема «проєктування» соціальних змін перетворюється на процес, що відбувається, за участю інформаційних мереж, реклами, інших форм масової соціальної дії. З іншого боку, як зазначають В.О. Чмига, О.М. Руденко, «в сучасних умовах влада, що має комунікативну природу, сама виступає джерелом та засобом комунікаційної взаємодії» [42, с. 14].

Таким чином, соціальне життя виявляється пронизаною комунікацією з владою та багато в чому залежить від цілеспрямованої державної соціальної політики.

У цих умовах стає особливо важливим філософське осмислення соціального фону, що швидко змінюється, а проблема «проєктування» переходить у проблему «реагування», підготовки особистості до спонтанно і навмисно відбуваються суспільних і політичних змін. Цей висновок підтверджує й історичний досвід реалізації великих «соціальних проєктів» за ідеальними моделями, зокрема, крах системи соціалізму з його спробами створити на науково-раціональній основі «нову людину» і «нове суспільство», а також критика, що все більше посилюється в сучасному світі. таких форм соціального конструювання, як глобалізм.

Соціальне проєктування передбачає побудову соціального простору, що покращує умови життя людини, тобто «стратегічною метою соціального проєкту є створення оптимальної організації соціальних відносин з урахуванням об'єктивних умов життєдіяльності різних соціальних груп та суспільств» [3, с. 53]. Останнім часом ця теорія доповнюється елементами, що включають у процес соціального проєктування фактори самоорганізації для

складних систем, яким є будь-яка соціальна система.

У вітчизняних Концепціях [31; 32; 34; 35] більше уваги не приділяється адміністративній техніці, а цілям раціонального усунення соціальних проблем, конфліктів. Реалізація соціального проєкту пов'язана, крім конструювання проєкту, із соціальним прогнозуванням, метою якого є наукове передбачення наслідків зміни соціальних процесів, визначення перспектив реалізації соціального проєкту, його якісних та кількісних характеристик відповідно до заданої мети та ідеалу [5].

Іншим важливим чинником соціального проєктування є керованість процесом реалізації соціального проєкту, коли ця ефективність реалізації «підвищується в умовах посилення управлінської функції держави, у центрі якої лежить координація» [3, с. 91].

Таким чином, у реалізацію проєкту входять елементи традиційного соціального порядку, які суттєво впливають на відторгнення чи прийняття суспільством соціального проєкту, а відбір та використання засобів управлінського впливу стають процесом самого проєктування. І це реалізує мету будь-якого соціального проєкту, який полягає у створенні стабільного інноваційного соціального порядку, що замінює існуючий порядок більш відповідний сучасному науковому і моральному суспільному ідеалу. Соціальний проєкт, таким чином, є комплексною моделлю передбачуваної соціальної реальності, в якій враховується зміни, що відбулися в суспільстві, більше того, «він відображає бажаний стан соціальної системи та виступає інструментом зміни реальності» [5].

Як визнають сьогодні фахівці в галузі державного планування, специфікою процесу розробки та прийняття стратегічних державних рішень є досягнення консенсусу багатьох сил і факторів, що мають різні цілі, можливості, ресурси та сфери впливу, які «виливаються в пошук прийнятних, але далеко не завжди раціонально вибудованих стратегій» [41, с. 30].

У таких умовах місце «аналізу» найчастіше займає інформація та поінформованість, а також форми її поширення, тобто інформаційна

комунікація. У свою чергу, важливо, щоб кожен «інформаційний» продукт пропонувався за допомогою різних комунікаційних каналів.

У цьому ролі державне соціальне проєктування має бути максимально відображено у різних формах інформаційної фіксації цілей проєкту та реакцію цього суспільства. Інформованість, насамперед, науково обґрунтоване вивчення проблемного соціального поля, самого процесу соціального планування та проєктування повинні супроводжуватися «зворотним процесом» – інформуванням соціуму, на благо якого створюється соціальний проєкт, про цілі та форми передбачуваного проєкту.

1.2. Комунікаційно-інформаційне забезпечення державних соціокультурних проєктів

Публічне управління має чітко виражену комунікативну природу, оскільки, як пише Н.В. Кочубей, «сфери управління, соціальної роботи. майже неможливі без творчої активності, без постійного впізнавання одне одного, без спілкування» [21, с. 40]. При цьому для соціального планування та проєктування найважливіше значення має інформаційна складова. Саме процеси інформаційного обміну становлять феноменальний бік комунікації.

В. Губенко стверджує: «чим більшою інформацією про керований об'єкт і навколишнє середовище має керуючий орган, тим здебільшого вища ефективність управління» [9, с. 108]. Таким чином, комунікаційно-інформаційне забезпечення є одним із найбільш значущих чинників для реалізації державних соціальних проєктів. Загалом сучасний людський соціум на глобальному рівні часто називають «інформаційним суспільством», відзначаючи саме це інтегративне значення інформації на всіх його рівнях. А.В. Букач [13] зазначає, що «подолання кризового стану системи соціально-політичного управління вимагатиме формування інституційних умов, які забезпечують серед інших:

- рівноправну комунікацію, орієнтовану на соціальне згуртування громадян;
- гарантію безперешкодного доступу до інформаційних потоків, а також можливість продукувати нові знання та обмінюватися ними» [3, с. 28].

У сучасному світі саме «рівень розвитку інформаційного простору вирішальним чином впливає на спосіб життя основних соціальних груп та ступінь стійкості національних укладів життя, характер соціалізації людини в сучасному світі та легітимацію її поведінки, взаємодію та збереження національних культур, соціальну динаміку в цілому та вибір економічних моделей розвитку, і навіть на стан обороноздатності держави та політичну стабільність суспільства» [30]

Як слушно пише С. О. Кравченко, «слід визнати, що самі по собі ІТ-інвестиції,... часто можуть і не приносити жодної вигоди державі та суспільству. Тому програмне забезпечення та інформаційні технології повинні дійсно використовуватися для того, щоб допомогти органам публічної влади реалізувати свої стратегічні цілі» [41, с. 51].

Сумісність комунікаційно-інформаційних ресурсів різних рівнів є необхідною умовою для реалізації рішень та проектів, оскільки публічне управління є вертикальною структурою, метою якої є загальний прогрес суспільства.

Необхідність інформаційної відкритості та свободи комунікаційно-інформаційного обміну найчастіше стикаються з потребою захисту державою своїх інтересів, стратегічних цілей та соціальних та культурних пріоритетів. Ця суперечність стала останнім часом широко обговорюватися в теоретичних роботах, присвячених перспективам розвитку інформаційного суспільства. Незважаючи на прагнення до відкритості та інформаційної доступності, теоретики визнають, що в систему державного планування в галузі інформаційної політики входять питання збереження інформаційного суверенітету та інформаційної безпеки. Саме розуміння проблем публічного управління сучасними засобами інформації, масової інформації та комунікації є

науковим напрямом, що розвивається, відповідним прискореному розвитку інформаційних технологій. Планування в цій галузі є безперервним процесом впровадження нових механізмів регулювання в інфопросторі. Сучасний етап цього розвитку пов'язаний із тенденцією «цифровізації» сучасного соціуму та інтеграції на цій основі цифрових суспільств та економік..

Належна увага проблемам інформування та проінформованості у створенні соціального проекту визначає те, що називається керованістю. На сучасному етапі розвитку механізмів культури, базових для соціальної інтеграції, соціальні мережі є однією з інформаційних форм, що найбільш швидко і успішно розвиваються, і, отже, визначають те, що можна назвати соціально прогресуючою культурною динамікою. Необхідність управляючих інстанцій (зокрема, державних) узгоджуватися у своїй проектній та реалізаційній діяльності з цією прогресуючою динамікою особливого доказу не потребує. Це дозволяє говорити про необхідність створення єдиного загальнодержавного підходу до розвитку системи інформаційного суспільства, що відповідає сучасному стану технологічного, соціального, економічного прогресу.

Наголошують [30] на низці недоліків в інформаційній політиці, впоратися з якими має спланована системна робота держави і суспільства, зокрема, на таку роботу розрахований проєкт «Культурний код Східного партнерства» [34]. Серед основних проблем інформаційного забезпечення та використання інформаційних технологій, такі [30]:

- відсутність єдиної планової загальнодержавної стратегії розвитку інформаційного суспільства;
- відсутність систематизації результатів впровадження інформаційних технологій та узгодження цих результатів на різних адміністративних та організаційних рівнях;
- відсутність єдиної державної стратегії створення, захисту, підтримки та узгодження баз даних, обміну інформаційними ресурсами між користувачами різної адміністративної підпорядкованості;

– недостатній зворотний зв'язок у підтримці та розвитку інформаційних ресурсів від користувачів та експертної спільноти, що веде до помилок «узагальнення та якісного аналізу» результатів впровадження інформаційних систем;

– недостатньо узгоджена система освіти та підвищення кваліфікації працівників, які беруть участь в інформаційному забезпеченні публічного управління; відсутність періодичної атестації адміністративних працівників у сфері використання та розвитку інформаційних технологій.

Тому, необхідна система, що створює додаткові технології для суб'єктів та об'єктів моніторингу, щоб збирання даних було не окремим процесом, а гармонійно вписувалося у звичну діяльність установ. У затвердженій Концепції військово-патріотичного виховання в системі Міністерства оборони України [31] також певна увага приділяється використанню для реалізації Концепції сучасних інформаційних ресурсів [32], а також в обласній Програмі національно-патріотичного виховання на 2022-2025 роки [28].

У зв'язку з неоднозначною оцінкою впливу інформатизації на соціум у сучасному суспільстві, у співтоваристві наукових експертів, у керуючому корпусі державного апарату, популярні автори засобів масової інформації не мають єдиного погляду на соціальне планування в цій галузі. Так, як уже зазначалося раніше, застосування маркетингових технологій до державної політики має особливі проблемні точки, більше того, часто не узгоджується із соціальною та культурною функцією держави.

Сучасному суспільству пропонується хаотична та анархістська модель інформаційно-мережевого суспільства. Негативні наслідки такого підходу ведуть до різкого зниження загального рівня знання молодого покоління, відсутності професіоналізму та прагнення до підвищення професійного рівня людей, які вступають в економічні відносини.

Можна відзначити, що спонтанне і нерегульоване культурою суспільства поширення інформації у своїй природі несе аспекти зниження її аналітичного рівня, має потяг до розважальності. Як свідчить Г. Г. Поченцов, саме «у полі

мас-медіа виникає зовсім новий формат подачі інформації, який отримав назву інфотейнмент (від англ. information – інформація, entertainment – розвага)... У полі мас-медіа виділяється окрема група – інформаційно-розважальні програми» [30].

Якщо пасивно слідувати за цією спонтанною розважальністю інформаційного поля сучасного суспільства, то публічне управління втратить найважливіші цільові установки – формувати активну і грамотну особистість – громадянина. Для цього державне планування має можливості як інформаційні, так і соціально-економічні, в той час як масова культура, яка в онтологічному зрізі все більшою мірою проявляє себе функціонально як сфера дозвільних послуг» [23, с. 31], не може бути єдиним способом організації освіти та інших засобів соціального управління.

Іншою проблемою заперечення ролі державного соціального проектування є розмивання самого поняття «демократія», оскільки ні прогресивно комунікаційна громадськість загалом, ні численні та різноманітні мережеві групи, не являють собою певної соціальної більшості, отже, не мають демократичних підстав для проектування своїх соціальних форм на всі суспільство.

Як пишуть [29], «дискусії навколо проблеми медіатизації політики та наслідків цього процесу для демократії призвели до того, що більшість дослідників, які працюють у галузі політекономії засобів масової інформації, налаштовані вкрай песимістично, оскільки не бачать реального покращення у публічній сфері «розвинених демократій» [29].

Сучасна державна політика у сфері інформації має два напрями. Насамперед, це політика, спрямована на технологічне впровадження інформаційно-комунікативних систем у процес публічного управління з метою більшої ефективності та відповідності цілям державної політики. У цьому напрямі влада знаходить два значних компоненти – публічність (з боку проінформованості) та суспільну довіру, яку називають «забезпеченням комунікативної легітимності» [41, с. 57].

Громадська довіра забезпечує державну політику та її перспективні заходи злагодженою соціальною комунікативністю та допомагає досягати кінцевих цілей. Виділяють низку ознак соціально-комунікативних технологій публічного управління [18, с. 20]: «свідоме управління комунікаційними ресурсами; наявність соціально значущої мети, спрямованість та доцільність; соціальний характер процесу; системність; планомірність; технологічність; оптимізація та зворотний зв'язок».

Другий напрямок цілеспрямованої державної інформаційної політики – раціональний, проєктивний вплив на соціум. У цьому напрямі держава повинна створювати ідеологію як особливий спосіб управління процесами, що мають інформаційну природу. Називають ідеологію цілепокладанням державної інформаційної політики, а сам інформаційний простір – атрибутом державного суверенітету [30].

Незважаючи на те, що поняття ідеології часто набуває негативного смислового відтінку, її значення в просторі інформаційного суспільства виявляється дедалі ясніше. Ідеологія, як і раніше, залишається головною формою організації символічного простору політики» [13, с. 27]. Можна сказати, що інформаційна політика держави має ґрунтуватися на ідеологічній ідентифікації, що відповідає соціальному коду населення, що сприяє консолідації суспільства, що саме по собі потребує відповідного інформаційного аналізу та інформаційного супроводу будь-яких проєктів у цій галузі.

Якщо ж державні структури втрачають зв'язок із соціальними потребами, якщо соціально значуща інформація не доходить до агентів, які здійснюють проєктування, планування та реалізацію реформ, а самі ці агенти не можуть інформувати суспільство про значення та перспективу змін, що намічаються в державі, складно розраховувати на те, що суспільство позитивно ці зміни сприйме. З іншого боку, відбувається спотворення політично значущої інформації, у напрямі – від політичних структур до громадським. Нерідко «інтернет-ресурси та технології трансформуються з прозорого інструменту

демократизації сучасного суспільства на інструмент формування спотвореної віртуальної політичної реальності у глобальних масштабах» [13, с. 44].

Відповідно державі необхідне планування й у сфері ідеології власне інформаційної політики. Державна ідеологія, будучи цілеспрямованою та планомірною політикою, проте сама керується наявністю в суспільстві принципів соціальної ідентичності, спрямована на підтримку соціальної рівноваги, що відповідає об'єктивним уявленням про державу та її історичні, ментальні та економічні пріоритети більшості громадян.

Отже, інформаційна модернізація системи публічного управління та здійснення впливу на соціум за допомогою ідеології вимагають особливої уваги до посередницьких соціальних агентів – засобів масової комунікації, інформаційних та комунікативних мереж.

Уряд затвердив план заходів з реалізації Стратегії інформаційної безпеки до 2025 року [32]. Реалізація цих програм вимагає не лише підготовки здібних та компетентних галузі інформатизації фахівців у сфері публічного управління, а й «зворотної» інформатизаційної діяльності, пов'язаної з підготовкою населення до нових форм відносин з органами публічного управління.

Сучасне інформаційне суспільство, сприяючи відкритій та безмежній комунікації людей, веде до стирання відмінностей, які раніше перешкоджали такій комунікації. Ряд сучасних постмодерних соціальних теорій роблять висновок про формування єдиної глобальної культури, для якої національні культури стають регресивним фактором. Однак соціальна реальність, конфлікти на ґрунті релігійних та культурних відмінностей, які в останні роки набули форми силових зіткнень, стали фактором розпаду державних структур та масових соціальних подій.

Загальнодержавні проєкти показують, що інформаційна політика у сфері культури успішно розвивається та сприяє тому, щоб населення могло вільно та самостійно мати доступ до культурних цінностей.

Нові інформаційні технології радикально змінюють форми і методи державного соціального проєктування у сфері культури та вимагають

особливого інформаційного забезпечення реалізації цих проєктів. Як пише Н.В. Кочубей, «розгортання нових типів комунікації як один із провідних факторів глобалізації так чи інакше неминуче видозмінює основні коди культури» [21, с. 70].

Однією з найважливіших традиційних форм культури, що визначала технології створення, сприйняття, передачі та практики соціальної комунікації протягом усього історії людської цивілізації, є читання. За століття та тисячоліття свого розвитку письмова культура виробила ефективні способи трансляції інформації, склалася стала система соціальної комунікацій світу книги та читання. І проблеми, з якими стикається сучасне суспільство в період радикальних інформаційно-технологічних та комунікаційних змін, відображаються в тому числі й у тому, який позитивний та негативний вплив мають інновації на соціальне середовище.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1

Соціальні комунікації є важливим інструментом у сфері публічного управління, оскільки сприяють ефективній взаємодії між державними органами, громадянами та іншими зацікавленими сторонами. Розвиток інформаційних технологій значно трансформували механізми комунікації, зробивши їх більш доступними, інтерактивними та швидкими. Це, своєю чергою, покращує процес прийняття рішень і забезпечує більшу прозорість у діяльності органів влади.

Впровадження концепції мережевого публічного управління дозволяє об'єднувати ресурси різних секторів, підвищуючи ефективність реалізації соціальних проєктів. Відкритість, доступність інформації та залучення громадян до процесів управління є ключовими факторами, що сприяють підвищенню рівня довіри до влади та покращенню якості державного менеджменту.

РОЗДІЛ 2.

ОЦІНКА РОЗВИТКУ СИСТЕМИ КОМУНІКАЦІЙ У ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ

2.1. Аналіз нових форм комунікації та інформування

Невипадково постмодерністське бачення культури останніми роками переходить від маніпулювання цитатами класичних творів та його переоцінкою до «комунікаційної» моделі художньої творчості. У сучасній західній літературі обговорюється питання про практику «колективного листа», що все більш розповсюджується, коли над науковою, художньою або публіцистичною темою працюють автори, розділені територіально. У цьому випадку комунікативні та інформаційні ресурси виявляються абсолютно необхідними, а учасники «колективної творчості» під час написання обмінюються СМС-повідомленнями, електронними повідомленнями, викладають тези у загальнодоступних соціальних мережах та діляться із співавторами отриманими відгуками. Іншою формою колективного написання художніх текстів є «лист із зворотним зв'язком», коли автор викладає частинами твір на інтернет-ресурсі і враховує думку читачів, які пропонують свої версії майбутніх подій, перетворюючи твір на «соціальний конструкт інформаційної взаємодії письменника та читачів» [17, с. 145].

Якість таких художніх продуктів, орієнтованих масовий смак, рідко буває навіть середнім. Певною мірою це відбувається внаслідок знакової примітивізації прискореного мережного спілкування. Віртуальна комунікація вже, по суті, уникла тексту, її «змістовними» елементами стали «лайки», перепости, знакове повідомлення здійснюється за допомогою набору «смайликів». Примітивне, готове повідомлення полегшує комунікацію, послаблює особистісний аспект.

Л. С. Ладонько також зазначає, що «одне з ключових питань сучасності – чому сучасне глобальне інформаційне суспільство з його культом новизни,

креативності, інновацій дедалі більше виявляє себе як принципово антитворче середовище? Чому безпрецедентне зростання можливостей та умов для творчості веде до зростання поверховості, навіюваності, стереотипності мислення членів цього суспільства, у т.ч. та т.зв. «креативного класу»? Очевидно, що реальні великі можливості формування та реалізації творчих здібностей або не використовуються, або використовуються якось не так » [22, с. 17].

Небезпека культури, пов'язана з негативними аспектами інформатизації, аналізує О.Є. Висоцька [4, с. 100]. По суті автор пише про зникнення міжкультурної комунікації як такої, внаслідок розмивання особистісного центру сучасної людини [4, с. 101].

Іншою проблемою перенесення культурно значущої інформації в електронну форму є «віртуальність» цифрової інформації. Ми завжди можемо взяти з полиці будь-яку книгу чи рукопис і безпосередньо витягти з неї всю інформацію. Але ми не можемо також взяти ноутбук, флеш-карту або смартфон і прочитати те, що на них записано. Цифровий запис завжди опосередкований, і для його вилучення потрібен електронний перетворювач.

Більше того, цифровий слід можна дуже легко знищити і без спеціальних знань та спеціальної техніки його не можна відновити. Афоризм «рукописи не горять» не можна застосувати до інформації на цифровому носії, і до віртуальної мережевої інформації «...ми можемо втратити значну частину сучасної історії разом з безліччю даних, що розміщувалися в Інтернеті» [9, с. 112].

О.Р. Копієвська пише, що «ризик втрати цифрових культурних цінностей пов'язані як із проблемами інформаційної безпеки (несанкціонований доступ, віруси, збої апаратних і програмних засобів), і з проектним характером більшості інтернет-акцій, зі специфікою організації особистої інтернет-комунікації художника» [19, с. 39].

Розповсюдження культурної інформації в будь-якому фізично доступному форматі (книжковому, паперовому, у вигляді свитка або іншого

невіртуального об'єкта) зберігало і продовжує зберігати для нащадків знаки культури у вигляді текстів від їхньої повної втрати, проте «електронний вірус» у самому захищеному віртуальному архіві здатний повністю знищити величезні за культурною значимістю та обсягом масиви інформації. Автори [12, с. 76] відзначають не достатню на сьогоднішній день розробленість технік електронного архівування, створення та зберігання об'єктів та процесів культурного життя в мережевому просторі. Автори пропонують формування «ідеології створюваних інститутів пам'яті нового формату» [12, с. 77], для чого потрібна як державна участь держави, що забезпечує розробку ідеології, яка б мала авторитет, соціальну функцію і можливість реалізації в необхідних масштабах.

Засвоєння суспільством та його елементами нових інформаційно-комунікативних форм, впровадження їх у культурне життя соціуму є сьогодні процесами, якого неможливо уникнути і який не можна ігнорувати, а негативні фактори цих процесів слід об'єктивно, детально та науково аналізувати. Багато таких форм нині вже стали необхідними елементами життя й комунікації, передусім, молоді, котрій, як зазначають, «традиційні форми просування та сприйняття книги пов'язуються з режимом ретроорієнтованості та символічного старіння» [20, с. 18].

Як показує досвід соціальних потрясінь ХХ століття, вторгнення соціального у сферу особистісного найчастіше сприймається та констатується як «несвобода». Так, негативний радянський досвід асоціюється насамперед із комуністичним соціальним проєктом створення «нової людини». Нові техніки та технології комунікації та створення та обміну інформаційного матеріалу, безумовно, прискорюють екзистенційне почуття залучення індивіда, до життя суспільства, і, як зазначають, таке «соціальне прискорення, що відрізняється багатоваріантністю, стало світською версією щасливого людського життя. Прискорення разом з високим рівнем життя роблять життя людини не тільки напруженим, а й життєствердним» [22, с. 18]. Прискорений комунікаційний обмін робить більш інтенсивною трудову діяльність, забезпечує більш цікаве,

різноманітне та якісне дозвілля, однак, іншою стороною такої екзистенційної інтенсифікації стає комунікаційне та інформаційне пересичення, а «високий темп змін привабливий не для всіх аспектів людського життя» [4, с. 81].

Таким чином, можна констатувати, що технічні інформаційні засоби не визначають основні якості особистості, а сам аналітичний експертний підхід до проектування соціальних нововведень на основі комунікативно-інформаційних технологій зможе згладити суперечності між поколіннями, дасть орієнтири, які допоможуть вбудувати нові форми комунікаційної соціальності в прогресивну історію людської культури: «.....від того, наскільки доросле населення, зможе адаптуватися до сучасних реалій та змінних звичок «покоління цифрової епохи», допомогти молодому поколінню як у реальному, так і в електронному середовищі» [4, с. 92].

При цьому у додатку А наведено взаємодію громадськості з органами публічного управління у формі комунікацій.

Тим не менш, вибуховий розвиток інформаційних технологій представляє широкі можливості у розробці нових способів популяризації та просування читання серед користувачів цих технологій, для яких вони стають звичним культурним середовищем. Так, Г. В. Стеценко пише: «Особливий інтерес представляє аналіз широкого спектру інтернет-ресурсів, значимих для розвитку читацької діяльності молоді: сайтів інститутів інфраструктури читання, змісту книжково-літературно-читальницьких блогів (у тому числі букстаграмерів та буктьюберів), мережових професійних та непрофесійних рекомендаційних сервісів та інших ресурсів, які можуть бути використані в реалізації культурного посередництва між читачем та творами писемної культури» [39]. Автор особливо зазначає, що у цифровому просторі формується специфічна комунікативно-інформаційна культура, що базується на нових формах представленості книжкового світу у глобальному мережевому та міжкомп'ютерному обміні. До таких форм належать: «оцифровані книги; електронні книжкові каталоги, бібліотеки та портали; аматорські та професійні письменницькі та літературні сайти, форуми та

мережеві спільноти; мережевий книгообмін; рекомендаційні та критичні книжкові сайти, у тому числі видавничі; відеоогляди та аудіоогляди книг та книжкових новинок; освітні ресурси в галузі літературознавства, у тому числі відкриті відео- та аудіолекції та інші сучасні форми комунікацій світу» [39].

У свою чергу «цифрова освіта як конкурентна перевага майбутніх журналістів», стверджують, що «засоби масової інформації все активніше освоюють мережевий простір... Паралельно розвиваються соціальні мережі, блогосфера, залучаючи до інформаційно-комунікативного процесу дедалі більше аматорську аудиторію, якої теж потрібні навички роботи у мережі, тобто цифрову освіту, більшою мірою здобувають дистанційним способом» [24, с. 280].

Комунікативна складова, як і знання інформаційних технологій, повинні стати основними розділами у навчальних програмах, орієнтованих на безперервну, переважно дистанційну освіту а сама цифрова освіта – це фундаментальність, яка серед інших визначає основні компетенції, якими повинні мати випускники ЗВО.

Загалом можна зробити висновок, що незважаючи на наявність певних кризових для традиційної культури факторів впливу нових інформаційно-комунікативних технологій, подолання «кризи світу читання» полягає не в запереченні та відторгненні новацій від традиційних форм, а у розвитку та пристосуванні традиції. Чи варто людині, що читає, захопленій і відчуває радість пізнання і спілкування з книгою, турбуватися про те, скільки ще читачів поділяють його захоплення цією конкретною книгою, темою, областю знання? Чи потрібне йому уявлення, що ще якась безліч невідомих йому читачів роблять те саме, що й він? Швидше, навпаки, у читанні ми відчуваємо інтимний, відокремлений, непорушений образ іншого руху відчуження, розуміння, мислення.

В умовах, коли «соціальна значимість» інформації перестала визначатися визнаною та історично перевіреною науковою експертизою, але найчастіше виходить з елементарного факту масовості поширення в

інформаційних та комунікаційних мережах, книга, саме як традиційний, визнаний та культурно значимий інформаційний ресурс, справді потребує підтримки. Надлишок «вільної», легко виробленої і поширюваної, але з забезпеченої соціальної та наукової відповідальністю інформації, як породжує у суспільстві ситуацію, коли ця відповідальність бачиться непотрібним тягарем, а й створює реальний інформаційно-комунікативний простір, у якому відбувається формування безвідповідальних практик, негативно що впливають різні соціальні інститути. Як приклади можна назвати недостовірну рекламу, «фейкові» інформаційні вкидання, що впливають на політичну ситуацію в регіонах та окремих державах, економічне шахрайство, що використовує довіру та звички користувачів і, більше того, нові форми злочинних спільнот, які використовують віртуальний інформаційний простір.

2.2. Проекти комунікативної соціальної політики у системі публічного управління

Цілеспрямоване проектування культурної політики як найефективніша форма досліджень та організації безпосередньо входить у сферу управлінської діяльності. Проте принципи соціально-орієнтованої культурної політики, розроблені у 1990-х рр., тривалий час ігнорувалися [43]. Л. Шевченко так пояснює причину цього: «не слід дивуватися з того, що адміністративно-управлінський персонал у сфері культури «не помітив» соціально-орієнтованого підходу до культурної політики, оскільки він не вписувався в систему інтересів, що склалася. Проте цей дослідницький підхід став сьогодні, мабуть, одним із найпродуктивніших та найінновативніших для подальшого вдосконалення державної культурної політики» [43, с. 18]. Втім, інерція вузько адміністративного підходу до планування часто призводить до ситуації «розбіжності у багатьох випадках соціальної та економічної ефективності тих чи інших проектів, програм» [43, с. 20]. Причому можна відзначити, що

недоліки виявляються на всіх рівнях планування культурної політики.

Як зазначають [17, с. 146]: «у контексті проектування культурних процесів регіону необхідно бачити як духовно-культурну спільність, яка багато в чому визначається етнокультурним складом території та її історико-культурним потенціалом, але не вичерпується ними (скоріше, це специфічний тип культурної самосвідомості, який характерний для відносно великих груп людей та обумовлений культурно-історичними традиціями, способом життя)» [17, с. 146]. Ця інтегративна характеристика регіональної культури, вимагає у свою чергу, у проектній діяльності обліку всіх факторів та «способів самовизначення та самореалізації основних соціальних груп і категорій населення» [17, с. 146].

Схвалена стратегія регіонального розвитку у 2020 р. «Державна стратегія регіонального розвитку 2021-2027 р. та план заходів її реалізації» [10] стала великим кроком уперед у створенні сучасної системи державного управління плануванням, його вдосконалення, особливо в сучасному світі, що характеризується інтенсифікацією комунікаційно-інформаційного технологічного розвитку. Це дає створити умови для прогресивного та безперервного технологічного «реінжинірингу» діючих процесів прогнозування, цілепокладання та програмування на регіональному рівні з використанням програмно-технічних засобів та алгоритмів обробки великих масивів даних. Однак, на нашу думку, відсутність стандартів системного соціального проектування є причиною того, що у сучасній практиці управління соціальним розвитком територій (регіонів) проектні технології використовуються недостатньо активно. А саме створення системи ефективного інформаційного обміну між інститутами інфраструктури, а також між інститутами та системою управління, що забезпечує впорядкування соціокультурного простору читання; створення системи управління інфраструктурою підтримки та розвитку читання, тобто. ефективних механізмів координації та кооперації відомств та інститутів, що формують та реалізують політику підтримки та розвитку читання.

Схвалена Стратегія розвитку читання на період до 2032 р. «Читання як життєва стратегія» план її реалізації на 20213-2025 роки [35] включає як національний, так і регіональний рівні реалізації. Відповідно, та інформаційне забезпечення також виводиться на рівень регіону, тобто звернено до населення, яке є безпосередньою цільовою аудиторією конкретних соціокультурних проєктів. Так, за рахунок державного бюджету було підтримано випуск понад 2600 найменувань книг, які «без державної підтримки могли б не побачити світ через затратність і трудомісткість їх підготовки» [10]. У 2023 р. надані субсидії на видання соціально значущої літератури.

Слід зазначити, що підвищення ефективності державних програм та проєктів, у тому числі в галузі культури, потребує дієвого моніторингу як на рівні планування, так і в ході реалізації, а також оцінки результатів (додаток Б). Для цього запропоновані стандарти мають базуватися на принципах сегментації стратегічних проблем, ефективного та відкритого управління фінансовими та іншими засобами реалізації.

Підтримка книги в Україні здійснювалася та здійснюється в рамках низки державних програм: «єКнига» [16], «Проєкт Плану відновлення України» [37], «Музей сучасного мистецтва на 2023-2024 рр.)», «Український культурний фонд» [27]. Ряд книгоорієнтованих державних проєктів спрямований на міжнародне співробітництво та здійснюється на основі таких нормативно-правових документів, як Закон України «Про державну підтримку книговидавничої справи в Україні» від 2003 року [36], який було у 2024 році відновлено. Зокрема, було розроблено концепцію щодо організації участі у міжнародних книжкових виставках та ярмарках: «Креативна Європа в Україні» [5]; «Франкфуртський книжковий ярмарок 2024» [5]; «Гельсінський книжковий ярмарок» у 2024 році [7].

Системність проєктної діяльності є основним фактором масових комунікацій. Серед головних цілей програми заявлено вирішення таких системних питань, як упорядкування соціокультурного простору та зміцнення

культурних традицій.

З 11 пунктів регіональної Програми 17 спрямовані на комунікативні та інформаційні заходи: взаємодія із засобами масової інформації, PR-діяльність та проведення соціальних рекламних кампаній, просування книжкового та літературного контенту на території Житомирської області. [40] До загальних заходів інформаційно-комунікаційного забезпечення програми книгоорієнтованої соціально-культурної регіональної політики можна віднести такі напрямки, як:

- організація прес-конференцій, розмовних ефірів (інтерв'ю), присвячених заходам щодо популяризації читання;
- забезпечення роботи засобів масової інформації на заходах, присвячених популяризації читання;
- створення та ведення офіційних тематичних сторінок у соціальних мережах щодо просування кращих зразків сучасної літератури, щодо популяризації діяльності бібліотек;
- створення та розвиток регіонального телеграм-каналу, присвяченого читанню книг; публікація різних тематичних книжкових добірок та рейтингів у соціальних мережах молодіжних груп.

Окрім цього, регіональною Програмою передбачено проведення конкретних акцій, спрямованих на комунікаційну підтримку реалізації її цілей [40]:

- взаємодія з блогерами;
- створення мережевого ресурсу «Рукописна та книжкова спадщина України»;
- реалізація проєкту в м. Житомир «Відсіч. Без бар'єрів» (проведення соціальних компаній на міських майданчиках);
- просування майданчиків альтернативного електронного читання для інвалідів зору в середовищі Інтернет: електронна бібліотека «Літературний марафон»; «Національна єдність»);
- реалізація культурно-просвітницького проєкту «Літературний

марафон: в онлайн- та офлайн-форматах – «Війна Росії проти України» (інклюзивний діалог між авторами та аудиторією).

Лише останнім часом можна виявити у регіональних програмах підтримки читання особливу увагу до інформаційно-комунікаційного забезпечення, у числі цільових позначено «піар-діяльність з просування читання, у тому числі в цифровому середовищі. Однак із значної кількості конкретних проєктів до комунікаційно-інформаційного розділу увійшли лише два: організація прес-конференцій, розмовних ефірів (інтерв'ю), присвячених заходам щодо популяризації читання, інформаційний супровід ЗМІ діяльності з просування читання та організація, та проведення Конкурсу на кращу інформацію у ЗМІ про культуру. Але моніторингу ефективності цих проєктів та загалом даного розділу Програми не передбачено.

Можна констатувати системної реалізації практика інформаційного забезпечення регіональних програм, спрямованих на створення соціального середовища, досі не отримала. І це робить необхідним вироблення конкретних заходів у цьому напрямку під час планування та здійснення конкретних заходів у рамках регіональних програм, спрямованих на створення комплексного інформаційно-комунікаційного забезпечення діяльності заходів у середовищі ЗМІ та контактах з органами публічної влади. Досвід, отриманий у ході реалізації таких заходів може і має стати основою для вироблення стандартів інформаційного забезпечення та їх впровадження на загальнорегіональному рівні.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2

Аналіз нових форм комунікації в публічному управлінні свідчить про суттєві зміни в інформаційній взаємодії між громадянами та державними органами. Зростання ролі цифрових технологій сприяє розвитку колективного створення контенту, миттєвого обміну інформацією та залученню широкого

кола осіб до процесу прийняття рішень. Однак поряд із позитивними змінами, такими як доступність інформації та оперативність комунікації, виникають проблеми, пов'язані з поверховістю сприйняття, відсутністю критичного мислення та загрозами цифрової безпеки.

Комунікативна соціальна політика в системі публічного управління вимагає впровадження ефективних механізмів взаємодії між громадськістю та державними органами. Важливим аспектом є створення інклюзивних платформ для зворотного зв'язку, що забезпечують відкритість і прозорість управлінських процесів. Крім того, необхідно розвивати цифрову грамотність населення та стимулювати конструктивну участь громадян у суспільно-політичному житті. Таким чином, інтеграція новітніх інформаційних технологій у публічне управління є невідворотною та повинна базуватися на балансі між технологічними інноваціями та збереженням фундаментальних цінностей суспільної комунікації.

РОЗДІЛ 3.

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ СИСТЕМИ КОМУНІКАЦІЙ У ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ

3.1. Реалізація комунікаційного потенціалу у публічному управлінні

Аналіз комунікаційної складової проєкту включає зовнішні і внутрішні чинники, що впливають на потенціал реалізації. Зовнішні чинники «характеризують процеси, які у сучасному світі, і відбивають загальний стан нашої цивілізації. До зовнішніх – загальноцивілізаційних – факторів відносяться глобалізація, зростання споживання, розвиток технологій та інформатизація, динамізація культурних процесів, прагнення до постійного оновлення тощо. До внутрішніх, специфічних для цієї культури чи регіону, можна віднести політико-економічні, соціальні, релігійно-етнічні, ідеологічні умови та чинники, поєднання яких і визначає їх унікальність» [17, с. 145]. При цьому можна відзначити, що і зовнішні, і внутрішні фактори комунікаційного потенціалу багато в чому транслиуються в суспільстві через книжкове читання та інші текстуальні форми інформаційного обміну.

Можна відзначити, що соціальні проєкти здійснюються, перш за все, у формі події або низки подій, що мають спрямований вплив на суспільство, зокрема, культурне життя (додаток В). Саме комунікації, як називає їх вітчизняна дослідниця Л.С. Ладонько, є «способом буття соціального, символічним продуктом і технологією відтворення культури», мають спрямований «культуротворчий потенціал», саме події «запускають» сенси в медійний простір», керують «трансляцією сенсу», а «результати його інтерпретацій суб'єктами в інформаційному суспільстві набувають особливе значення, оскільки ці процеси регулюють соціокультурну рівновагу сучасного глобального людства та локальних суспільств» [22, с. 18]. У цьому, А.С. Савченко зазначає, що «подібні комунікації пов'язані з практиками влади, здійснення ідеологічного, політичного впливів та конструювання соціального

простору залежно від домінуючих дискурсів» [38, с. 32].

Таким чином, саме через подійну комунікацію найуспішніше реалізується державна культурна політика.

Отже, комунікаційно-інформаційний супровід державного книгоорієнтованого соціального проєкту є однією з важливих форм успішної реалізації, стаючи при цьому, засобом розвитку та найрізноманітніших комунікаційних практик, що у свою чергу реалізуються як значущі, іміджеві культурні події. Інформаційні відомості про книжковий проєкт, навіть звичайнісінька реклама чи анонс, можуть виявитися частково ілюстрацією, частково – синопсисом, частково – критикою, частково самостійною формою друкованого чи візуального мистецтва. У цьому сенсі значущим виявляється як обсяг і кількісна доступність інформативного матеріалу, але його якість, відповідність як новим інформаційно-комунікативним засобам, і естетиці та етики світу книги. Загалом можна говорити про створення у місті Житомир сучасного культурно-орієнтованого специфікованого актуального та віртуального соціального «підпростору» книги та читання, взаємодія якого з інформаційними ресурсами державних структур та громадських рухів допоможе м. Житомиру зберегти та зміцнити свій статус культурного міста України.

Проєкти включають побудову на основі підтримки книги та читання нової бажаної реальності, а саме, створення комфортного культурного міського середовища для жителів Житомира та його гостей, що відповідає їх духовним запитам і відповідає призначенню міста центру туризму, як центр тяжіння креативного класу для творчості та розвитку інновацій у різних сферах.

Історія реалізації соціо-культурного проєкту II Книжкового форуму «Відсіч. Без бар'єрів» [5] показує його розвиток як у загальноміському культурному просторі, так і саморозвиток, одним із головних критеріїв якого є збільшення інформаційно-комунікативної взаємодії проєкту з різними системами життя міста – владними органами, економічними агентами, культурними та освітніми організаціями, міським населенням загалом, як

головною метою всього соціального проєкту. Це вимагало серйозної реорганізації у всій структурі реалізації Книжкового форуму.

Найбільші зміни зазнало комунікаційне супроводження заходів форуму-до участі в Книжковому салоні були залучені театральні колективи для виступу на відкритих майданчиках, автори-виконавці, сучасні художники перформансу та інсталяції, серед заходів - кінопокази художніх та документальних фільмів. Усього було проведено понад багато заходів, причому, якщо у попередні роки вони в основному були розраховані на професійних учасників книжкового ринку, у новому форматі Книжкового салону значну увагу було приділено відвідувачам та читачам.

У процесі підготовки Форуму було розроблено стандартний пакет інформаційного партнера, до якого увійшли такі взаємовигідні для учасників форми інформаційного супроводу та комунікаційних заходів:

- надання статусу «інформаційний партнер Книжкового форуму» з можливістю використання його в маркетингових комунікаціях;
- розміщення логотипу партнера на сайті Книжкового форуму, на відеоекрані, на запрошеннях, в інформаційних та рекламних матеріалах, що розповсюджуються прес-центром Книжкового форуму;
- надання можливості розповсюдження власної продукції та оформлення підписки.

Інформаційну підтримку заходів форуму здійснювали ЗМІ – від центральних видань до студентських та муніципальних газет Житомира, а також були розроблені модулі соціальної реклами для поширення у ЗМІ та на рекламних носіях.

Це дозволило територію медійного охоплення заходів форуму, донести інформацію до інших областей країни.

Використовувані форми інформаційного супроводу заходів салону, включаючи мережеві, як показала практика, спільно утворили інтенсивне та ефективне культурне тло міського простору, в якому образи книги та читання були домінантами. Історія проведення у Житомирі Книжкового форуму

показує: можна говорити про два етапи реалізації державного книгоорієнтованого соціально-культурного проєкту «Літературний марафон серед письменників України/ Житомирщини», що існував у форматі книжкової виставки-ярмарку та заходів за участю професіоналів, насамперед регіонального книжкового ринку, соціальна складова цілей проєкту мала досить обмежений характер – він полягав у створенні середовища професійного спілкування книжкової спільноти та, в якомусь сенсі, налагодження книжкового бізнесу, що хаотично розвивається після розпаду командно-адміністративної системи управління культурою.

Відповідно, інформаційна підтримка проєкту полягала в публікаціях у традиційних друкованих ЗМІ та у формах зовнішньої реклами, а також в інформуванні зацікавлених учасників. Проте обмежена соціальна місія Книжкового форуму дуже скоро показала свою неефективність в умовах занепаду книжкової торгівлі та кризових явищ у світі книги в цілому. Статистика відвідуваності говорить про наступне: незважаючи на те, що форми інформування населення міста розвивалося відповідно до нових технічних та комунікаційних можливостей, відвідуваність форуму залишалася практично на одному рівні.

Другий етап проведення розпочався у 2024 р. зі зміни загального цільового параметра, яким стало планомірне створення у Житомирі особливої форми організованого міського книжкового простору, що відповідає культурному іміджу міста, максимальне включення всіх форм масової культури на підтримку світу книги та читання. Реалізація проєкту стала можливою завдяки ухваленню низки державних програм, що відповідають на виклики сучасності. Слід зазначити, що книжкова бізнес-спільнота охоче сприйняла зміни, включившись у реалізацію нових форм проведення Книжкового форуму. В результаті об'єднані зусилля держави та приватних комерційних структур дозволили успішно реалізувати проєкти, які значно змінили культурний вигляд Житомира.

Досвід проведення «Літературного марафону» показує, що підтримка

світу книги та читання залишається в будь-яких умовах значущою соціальною формою культурної політики держави, що відображає потреби та потреби мешканців регіону. При цьому, завдяки інформаційній та комунікаційній роботі, яка проводиться, соціальний проєкт залучає нових учасників, зацікавлених агентів, співпраця з якими підвищує економічну ефективність, створює додатковий позитивний іміджевий ефект, що допомагає розвитку та вдосконаленню проєкту в цілому.

Проведення такого масштабного масового заходу вимагало взаємодії практично всіх гілок міської влади. Відповідальною за цю взаємодію є Оргкомітет Книжкового форуму, який здійснює роботу з надання повної інформації про заплановані заходи для кожного виконавчого органу та організації міської влади. Безпосередніми виконавцями були міські комітети, велика робота покладалася на керівників 2-х районів міста. Розвинена система комунікаційного супроводу дозволяє прогнозувати збільшення лояльної аудиторії, якій небайдужі нові культурно-ціннісні орієнтири, які декларуються проєктом.

Сьогодні форум має серйозну та планомірну підтримку регіональної та міської влади, яка фінансово підтримує книговидавничі проєкти та розвиток на новому рівні міських бібліотек. У співпраці із структурами міської виконавчої влади впроваджуються сучасні комунікативно-інформаційні технології, прикладом якої можна назвати електронну мобільну бібліотеку. Незважаючи на те, що передбачається підтримка, головним чином, традиційного паперового формату книги, але увага до нього повертається і за допомогою інших форматів: електронних, аудіальних та візуальних.

Також здійснюється зв'язок з іншими книгоорієнтованими регіональними проєктами, запрошуються організатори та учасники інших великих книжкових заходів. До них можна віднести масштабний книжковий фестиваль «Книжкова країна» на ВДНГ м. Київ, яка є основним професійним вітчизняним фестивалем, на якому обговорюються актуальні проблеми книговидання та книготоргівлі, вивчаються тенденції вітчизняного та міжнародного книжкового

ринку.

Загалом можна запропонувати наступну схему інфокомунікаційного забезпечення реалізації довготривалого культурно-орієнтованого соціального регіонального проєкту. Насамперед рекомендується створення у рамках проєкту організаційної структури, відповідальної за інформаційно-комунікаційне забезпечення реалізації проєкту. Серед завдань цієї структури:

1. Створення та підтримка постійно діючого сайту проєкту з можливістю зворотного зв'язку.

2. Комунікаційна робота з державними органами влади, що сприяють реалізації проєкту: органи регіональної влади; регіональні політичні організації; органи влади місцевого самоврядування.

Ця робота служить не тільки власне комунікаційно-інформаційним цілям, а й дозволяє правильно координувати в ході реалізації масштабних заходів на роботу служб, які забезпечують необхідні заходи безпеки, транспортної доступності тощо.

3. Робота з офіційними друкованими та мережевими засобами масової інформації – центральними, регіональними та муніципальними.

4. Забезпечення рекламної та аналітичної підтримки у ЗМІ проєкту в цілому та його окремих заходів.

5. Залучення до комунікаційно-інформаційної підтримки проєкту інших організацій: книжкових форумів в інших регіонах, навчальних закладів, музеїв, театрів, установ кінематографу.

6. Виявлення та співпраця з неформальними мережевими агентами сучасного масового інформування: блогерами, мережевими спільнотами, які ведуть особисті сайти.

7. Інформаційна комунікація з організаціями, що реалізують книгоорієнтовані соціальні проєкти в інших регіонах, а також на державному рівні.

8. Просування проєкту на міжнародному рівні.

Фінансова підтримка державних органів та стратегічних партнерів також

дозволяє зберігати культурну атмосферу проєкту, не використовувати та припиняти нав'язливі форми інформування та реклами.

Таким чином, надзвичайно важливим аспектом державного соціокультурного проєкту, окрім технологій та практик власне інформаційного супроводу самого проєкту, є те, яку інформаційну сутність він порушує в суспільстві, у місті, регіоні, в країні та світі, і те, які інформаційні потоки в різних шарах суспільства, у різних соціальних структурах створюють його окремі заходи. Ці потоки самі по собі стають незалежними, але дієвими факторами інформаційного та комунікаційного супроводу проєкту, оскільки повідомляють зацікавленим людям про заходи, дають уявлення про форми, цілі та значення цих заходів. Крім цього, наявність масового інформаційного потоку, пов'язаного з реалізацією проєкту, говорить про те, що досягається головна його мета – прискорення у суспільстві цільового культурного розвитку, у нашому випадку, пов'язаного з освітою у місті спеціалізованого соціального книгоорієнтованого простору.

В результаті державний соціальний проєкт, крім того, що виконує свою вихідну заплановану культурно-спрямовану соціальну функцію, створює позитивний імідж влади, регіональної та державної, залучає комерційні структури, для яких культурний фактор є пріоритетним, облагороджуючи економічне життя регіону, і, тим самим, створює умови для свого подальшого розвитку та саморозвитку. Виникає на основі спонтанно створюваних у соціумі інформаційних потоків комунікація сприяє активізації найрізноманітніших громадських, комерційних та владних структур, у перспективі готових стати активними учасниками соціального книгоорієнтованого проєкту.

Роль та значення керуючої структури проєкту значною мірою залежить від особистих якостей керівника, оскільки координація державних та комерційних структур потребує компетентності, переконливості, на підставі яких стає можливим довіра та злагоджена спільна діяльність усіх відповідальних агентів реалізації та розвитку проєкту. Найчастіше саме цього не вистачає в сучасному громадянському суспільстві, через що не всі проєкти,

що здаються корисними і затребуваними, доходять до дійсної реалізації, а в ході реалізації призводять до намічених цілей.

В свою чергу, солідна соціальна база, зокрема молодіжна, активно демонструє свої індивідуальні переваги через комунікативні можливості соціальних мереж. Можна говорити про такі перспективні програми, як формування набору «тегів», що інформують інтернет-аудиторію про події у культурному та книжковому житті міста, створення безлічі особистих сторінок у соціальних мережах, що мають перехресне інформування, включення в інформаційне поле у соціальних мережах посилань на державні джерела, що відображають культурну політику міської адміністрації, органів державної влади та близькі за тематикою регіональні проекти.

3.2. Перспективи реалізації цільових установок комунікаційної підтримки

Одне з головних завдань комунікаційного супроводу Книжкового форуму полягає в тому, щоб вивести цей проєкт підтримки світу творчості, літератури, книги та читання та літератури за межі регіону та країни. При цьому форум є не тільки книжковою подією – програма заходів, що щорічно оновлюється, завжди прагне до того, щоб відображати через світ книги актуальні теми, що становлять інтерес для сучасного громадянського суспільства в часи війни. Житомирський досвід розробки та реалізації соціальної політики в галузі підтримки світу книги, історія міста та його культурна традиція, наявність особливого «поліського» культурного клімату, який створюється городянами, унікальне «спілкування» зі світовою та українською культурною спадщиною.

Основними цілями участі міста у міжнародному конкурсі були:

1. Збільшення кількості містян, що активно читають (10-12 книг на рік) за рахунок консолідації на засадах соціального партнерства міської влади, професійних спільнот, бізнес-структур, а також представників культурних

інституцій та креативного міського співтовариства для здійснення масштабних, системних проєктів, спрямованих на популяризацію, просування та підтримку читання.

2. Формування міської книжкової екосистеми – розширення та поглиблення співпраці виробників (видавництва), постачальників (книгарні, бібліотеки) та споживачів (читачі) книг для виявлення та найповнішого задоволення інтелектуальних, емоційних, культурних запитів споживачів книжкової продукції якісному смислового контенті.

Також у 2024 році в Житомирі відбувся у лютому VII Міжнародний форум «Креативна Україна», а також III Міжнародний форум відновлення Житомирщини. У рамках концепції передбачається створення принципово нових форматів заходів для міжнародного діалогу: міжнародний майданчик для обговорення різних питань. Програми включають масштабні заходи – домінанти, покликані стати початком творчої, культурної, соціальної та політичної взаємодії практично для всіх регіонів держави. Розробники ставлять перед собою такі цілі : 1. Зміцнити статус Житомира як культурного центру поліського регіону. 2. Привернути увагу широкої громадськості до літератури всіма мовами світу, проблемам зникаючих мов та літературного перекладу; 3. Сформувати у людей різного віку та соціальних груп розуміння, що людина, яка обізнана, успішна в майбутньому. 4. Ознайомити гостей з творчістю сучасних письменників, а іноземним авторам та видавцям надати нові можливості для присутності на книжковому ринку України. 5. Зберегти зникаючі мови.

Подані цілі ілюструють концепцію глибокої міжкультурної взаємодії, яка спрямована на корінний злам наростаючих комунікаційних бар'єрів та конфронтації на політичній арені на основі загальнолюдських культурних цінностей.

Окремим пунктом стала Комунікативна кампанія, завданням якої були заявлені: просування бренду та конкурсу «Літературний марафон»; пропаганда читання та розвиток сфери авторських прав в Україні; подання Житомира як

читаючого та інноваційного міста.

Було визначено цілі та завдання, функції та основні учасники команди з комунікативної кампанії, партнери, цільові аудиторії, детальна структура ходу проведення кампанії (додаток Д). Як зазначено у заявці, Основним посилом кампанії стане думка про те, що щасливе майбутнє – як людину, зокрема, так і міста, та країни – неможливо збудувати без книги. Читання книги дозволяє людині ширше дивитися на світ, вигадувати нове та створювати інтелектуальніший, інноваційніший світ. Все це можна висловити слоганом проекту «Без бар’єрність». Відображає розширення та поглиблення значення культурної комунікації у соціальній політиці регіональної та місцевої влади, прагнення зберегти продуктивний діалог, як на внутрішньому, так і на зовнішньополітичному рівні, на базі та перспективно запланованого міжнародного культурного співробітництва.

ВИСНОВОК ДО РОЗДІЛУ 3

Розвиток комунікацій у публічному управлінні є ключовим чинником ефективності державних соціокультурних проєктів. Аналіз внутрішніх і зовнішніх факторів комунікаційного потенціалу показує, що глобалізація, інформатизація та культурні трансформації створюють нові можливості для комунікації, водночас вимагаючи адаптації до сучасних технологій та суспільних запитів.

Досвід реалізації книгоорієнтованих соціальних проєктів, зокрема Книжкового форуму у Житомирі, доводить, що успішне комунікаційне супроводження здатне значно розширити аудиторію, залучити державні та комерційні структури, а також підвищити соціальну значущість ініціативи. Використання різноманітних каналів комунікації – від традиційних ЗМІ до цифрових платформ – створює сприятливі умови для розвитку культурного простору міста та регіону.

ВИСНОВКИ

1. Встановлено, що соціальне життя пронизане комунікацією з владою та багато в чому залежить від цілеспрямованої державної соціальної політики. У цих умовах стає особливо важливим філософське осмислення соціального фону, що швидко змінюється, а проблема «проєктування» переходить у проблему «реагування», підготовки особистості до спонтанно і навмисно відбуваються суспільних і політичних змін. Цей висновок підтверджує й історичний досвід реалізації великих «соціальних проєктів» за ідеальними моделями, зокрема, крах системи соціалізму з його спробами створити на науково-раціональній основі «нову людину» і «нове суспільство», а також критика, що все більше посилюється в сучасному світі таких форм соціального конструювання, як глобалізм.

2. Визначено основні проблеми комунікаційно-інформаційного забезпечення державних проєктів, а саме: відсутність єдиної планової загальнодержавної стратегії розвитку інформаційного суспільства; відсутність систематизації результатів впровадження інформаційних технологій та узгодження цих результатів на різних адміністративних та організаційних рівнях; відсутність єдиної державної стратегії створення, захисту, підтримки та узгодження баз даних, обміну інформаційними ресурсами між користувачами різної адміністративної підпорядкованості; недостатній зворотний зв'язок у підтримці та розвитку інформаційних ресурсів від користувачів та експертної спільноти, що веде до помилок «узагальнення та якісного аналізу» результатів впровадження інформаційних систем; недостатньо узгоджена система освіти та підвищення кваліфікації працівників, які беруть участь в інформаційному забезпеченні публічного управління; відсутність періодичної атестації адміністративних працівників у сфері використання та розвитку інформаційних технологій.

3. Зазначено, що у цифровому просторі формується специфічна комунікативно-інформаційна культура, що базується на нових формах

представленості світу у глобальному мережевому та міжкомп'ютерному обміні. До таких форм належать: оцифровані книги; електронні книжкові каталоги, бібліотеки та портали; аматорські та професійні письменницькі та літературні сайти, форуми та мережеві спільноти; мережевий книгообмін; рекомендаційні та критичні книжкові сайти, у тому числі видавничі; відеоогляди та аудіоогляди книг та книжкових новинок; освітні ресурси в галузі літературознавства, у тому числі відкриті відео- та аудіолекції та інші сучасні форми комунікацій світу.

4. Зазначено, що підвищення ефективності державних програм та проєктів, у тому числі в галузі комунікацій, потребує дієвого моніторингу як на рівні планування, так і в ході реалізації, а також оцінки результатів. Для цього стандарти мають базуватися на принципах сегментації стратегічних проблем, ефективного та відкритого управління фінансовими та іншими засобами реалізації.

5. Аналіз комунікаційного потенціалу у публічному управлінні включає зовнішні і внутрішні чинники, що впливають на потенціал реалізації. Зовнішні чинники характеризують процеси, які у сучасному світі відбивають загальний стан нашої цивілізації. До зовнішніх – загальноцивілізаційних – факторів відносяться глобалізація, зростання споживання, розвиток технологій та інформатизація, динамізація культурних процесів, прагнення до постійного оновлення тощо. До внутрішніх, специфічних чинників віднесено політико-економічні, соціальні, релігійно-етнічні, ідеологічні умови та чинники, поєднання яких і визначає їх унікальність.

6. Запропоновано схему інфокомунікаційного забезпечення реалізації довготривалого культурно-орієнтованого соціального регіонального проєкту. Рекомендується створення організаційної структури, яка має відповідати за інформаційно-комунікаційне забезпечення реалізації проєкту. Серед завдань цієї структури: створення та підтримка постійно діючого сайту проєкту з можливістю зворотного зв'язку; комунікаційна робота з державними органами влади, що сприяють реалізації проєкту; робота з офіційними друкованими та

мережевими засобами масової інформації – центральними, регіональними та муніципальними; забезпечення рекламної та аналітичної підтримки у ЗМІ проекту в цілому та його окремих заходів; залучення до комунікаційно-інформаційної підтримки проекту інших організацій; виявлення та співпраця з неформальними мережевими агентами сучасного масового інформування: блогерами, мережевими спільнотами, які ведуть особисті сайти; інформаційна комунікація з організаціями, що реалізують книгоорієнтовані соціальні проекти в інших регіонах, а також на державному рівні; просування проекту на міжнародному рівні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Архипова Є.О. Мережеве урядування як модель публічного управління. *Сучасні проблеми управління: діалектика централізації та децентралізації*. Матеріали VIII міжнар. наук.-практ. конф., (м. Київ, 10 грудня 2015 р.) / Укладачі: А.А. Мельниченко, І.В. Виселко. Київ.: ТОВ НВП «Інтерсервіс», 2015. С.87-88.
2. Батенко Л. П., Загородніх О. А., Ліщинська В. В.. Управління проектами : навч. посіб. Київ. : КНЕУ, 2017. 291 с.
3. Бутченко Т. І. Соціально-політичне проектування : проблема взаємозв'язку суспільних потреб і державних інтересів : монографія. Запоріжжя : КСК-Альянс, 2011. 280 с.
4. Висоцька О.Є. Комунікація як основа соціальних перетворень (у контексті становлення постмодерного суспільства) : монографія. Дніпропетровськ : Інновація, 2009. 316 с.
5. Втілення соціальних проектів починається тут. URL: <https://welfare.green/> (дата звернення 20.11.2024)
6. Гевко І. Б. Методи прийняття управлінських рішень. Київ : Кондор, 2018. 187 с.
7. Гельсінський книжковий ярмарок» URL: <https://ubi.org.ua/uk/news/kategoriya-2/u-ukra-ni-v-gelsinskomu-knizhkovomu-yarmarku-2> (дата звернення 02.11.2024)
8. Гриценко О., Солодовник В. Пророки, пірати, політика і публіка. Культурні індустрії й державна політика в сучасній Україні. Київ. : «К.І.С.», 2019. 168 с.
9. Губенко В. Управлінська діяльність в частині забезпечення комунікаційної політики в умовах воєнного стану. *Публічне управління: концепції, парадигма, розвиток, удосконалення*, 2022. № 2. С. 105-122.
10. Державна стратегія регіонального розвитку 2021-2027 р. : постанова КМУ від 5.08.2020 р. № 695 URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення 10.11.2024)

11. Детермінанти розвитку публічного управління та адміністрування в Україні: колективна монографія / за заг. ред. Н.С. Орлової. Київ: ВД «Освіта України», 2020. 262 с.

12. Добрев М.А., Білявський В.М. Публічне адміністрування в соціально-культурній сфері. *Економіка, фінанси, облік та управління: оцінка та перспективи розвитку в Україні та світі*: Збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції. Полтава: ЦФЕНД, 2017. Ч. 3. С. 76-77.

13. Драгомирецька Н.М., Кандагура К.С., Букач А.В. Комунікативна діяльність в державному управлінні : навч. пос.. Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2017. 180 с.

14. Дрешпак В.М. Комунікації в публічному управлінні: навч. посіб. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2015. 168 с.

15. Зайцева А.В. Правове регулювання культурної політики в Україні, URL: http://www.lj.kherson.ua/2014/pravo05/part_1/7.pdf. (дата звернення 20.09.2024)

16. єКнига URL: <https://chytomo.com/ukraintsi-zmozhut-obraty-z-promizh-ponad--programoiu-ieknyha/> (дата звернення 12.10.2024)

17. Колісник Г.М. Зарубіжний досвід державного регулювання соціально-культурної сфери та його адаптація в Україні. *Регіональна економіка*, 2018. Випуск 1 (129). С. 144–147.

18. Комунікації в публічному управлінні: аспекти організаційної культури та ділового спілкування : навч. посіб. / уклад.: В.А. Гошовська та ін. Серія «Бібліотечка лідера місцевого самоврядування». Київ : К.І.С., 2016. 130 с.

19. Копієвська О. Р. Трансформаційні процеси в культурі сучасної України : Монографія. Київ : НАКККіМ, 2019. 296 с.

20. Копієвська О. Р. Роль еліт у формуванні культурної ідентичності. *Культура і Сучасність: Альманах*. Київ : Міленіум, 2015. № 1. С.15-21;
21. Кочубей Н. В. Соціокультурна діяльність : Навчальний посібник. Суми : Університетська книга, 2015. 125 с.
22. Ладонько Л.С. Сучасні вимоги до професійної підготовки менеджерів соціокультурної діяльності. *Концепти соціокультурної трансформації сучасного суспільства* : Матеріали V Міжнародної наукової конференція здобувачів вищої освіти, молодих вчених та науковців, 25-26 травня 2023 р. ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського», 2023. С. 16-19.
23. Литвиненко В.В. Комунікативна та комунікаційна система – диференціація понять. *Current issues of mass communication*. 2013. Issue 14. С. 30-32.
24. Ляхоцька Л. Л. , Ляхоцький В. П. Цифрова освіта і наука – запорука національної безпеки України. Національна безпека України у викликах новітньої історії: кол. монографія. Ч.ІІ «Гуманітарні проблеми національної безпеки України». ДП «Експрес-об'ява». Київ. 2019. С.277-289
25. Мних М.В. Соціальна політика нашої держави в умовах асоційованого членства України в ЄС. *Український соціум*. 2015. № 3 (54). С.114-124.
26. Моторнюк У.І. Соціальна політика як необхідна умова функціонування соціальної держави. *Економіка та держава*. 2016. № 12. Режим доступу: http://www.economy.in.ua/pdf/12_2016/7.pdf (дата звернення 19.09.2024)
27. Музей сучасного мистецтва URL: <https://suspilne.media/culture/699144-unesko-vidilae-140-tisac-dolariv-na-proektiv/> (дата звернення 22.11.2024)
28. Обласна програма з національно-патріотичного виховання на 2022-2025 роки Житомирської обласна військова адміністрація URL: https://oda.zht.gov.ua/wp-content/uploads/2021/09/ZMINY_nova-programa-n.p.-1-

2.pdf (дата звернення 20.08.2024)

29. Почепцов Г.Г. Держава як інструментарій по роботі з майбутнім *MediaSapiens*. – 05.06.2011. URL: http://ms.detector.media/mediaprosvita/research/derzhava_yak_instrumentariy_po_roboti_z_maybutnim/focus.ua/focus.ua (дата звернення 22.09.2024)

30. Почепцов Г.Г. Інформація без зв'язку з реальністю *Незалежний культурологічний часопис*; 07.09.2018 URL: <http://www.ji-magazine.lviv.ua/2018/bez-zvjyazku-z-realno.htm> (дата звернення 30.10.2024)

31. Про затвердження Концепції військово-патріотичного виховання в системі Міністерства оборони України : Наказ Міністерства оборони України від 14.08.2024 № 554 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0554322-24#Text> (дата звернення 20.10.2024)

32. Про затвердження плану заходів з реалізації Стратегії інформаційної безпеки на період до 2025 року: Розпорядження КМУ від 30 березня 2023 р. № 272-р URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/272-2023-%D1%80#Text> (дата звернення 13.11.2024)

33. Про Концепцію державної політики в галузі культури на 2005-2007 роки: Закон України від 03.03.2005 (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2005, № 16, ст.264 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show> (дата звернення 03.11.2024)

34. Про Концепцію нової національної культурної політики України URL: http://www.kultura.org.ua/wp-content/uploads/FINALConcept_Road-Map_UA_Culture-Coding-EaP.pdf (дата звернення 20.11.2024)

35. Про схвалення Стратегії розвитку читання на період до 2032 року “Читання як життєва стратегія” та затвердження операційного плану її реалізації на 2023-2025 роки : Розпорядження КМУ від 03.03.2023 р. №190-р URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show> (дата звернення 23.10.2024)

36. Про державну підтримку книговидавничої справи в Україні: Закон України від 24.06.2024 №24 ст.162 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show> (дата звернення 19.10.2024)

37. Проект Плану відновлення України. *Матеріали робочої групи «Освіта і наука»* 2022 URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/recoveryrada/ua/education-and-science.pdf> (дата звернення 11.11.2024)
38. Савченко О.Р., Савченко А.С. Сучасні обриси менеджменту й адміністрування культурної сфери України. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*, 2021. № 29. С. 30-35.
39. Стеценко Г.В. Інформаційні освітні веб-ресурси. URL: <http://galanet.at.ua/publ/5-1-0-10> (дата звернення 03.10.2024)
40. Стратегія розвитку Житомирської області на період до 2027 р. URL: <https://oda.zht.gov.ua/main/rozroblennya-proektu-strategiyi-rozvytku-zhytomyrskoyi-oblasti-na-period-do-2027-roku/> (дата звернення 15.11.2024)
41. Суспільство та влада: механізми взаємодії : навч.- метод. матеріали для слухачів дисципліни “Механізми взаємодії суспільства і влади” / А. М. Михненко, С. О. Кравченко, І. В. Пантелейчук та ін. Київ : НАДУ, 2013. 80 с.
42. Чмига В.О. , Руденко О.М. Комунікативний процес у місцевому самоврядуванні : навч.-метод. матеріали / уклад. В.В. Святненко. Київ : НАДУ, 2013. 84 с.
43. Шевченко Л., Рогожа М. Духовна спадщина в контексті національно-культурної розбудови в незалежній Україн. Інститут історії України НАН України. Київ, 1998. 38 с.
44. Холод О. М. Комунікаційні технології : підруч. Київ : «Центр учбової літератури». 2013. 211 с.
45. Український культурний фонд URL: <https://ucf.in.ua/> (дата звернення 04.11.2024)
46. Bouckaert G., Van Ruler B. Communication management in the public sector: consequences for public communication about policy intentions. *Government information Quarterly*. Vol. 24. № 2, 2007. P. 326-337.
47. Cohen S., Eimicke W. The Effective Public Manager: Achieving Success in a changing Government. San Francisco, 2002. 333 p.

48. Dye Th.R. Understanding Public Policy. 15th Edition (First Edition - 1972). N.J., Englewood Cliffs, 2017. 198 p.
49. Drucer P. The practice of management. N.Y., 1959. 259 p.
50. Drizek J.S. Discursive democracy: Discursive Politics and Deliberative Practices. - Cambridge, 1990. 561 p.
51. John P., Cole A. When Do Institutions, policy sectors, and cities matter? Comparing networks of local policy makers in Britain and France. *Comparative political studies*. L. Vol. 33. № 2, 2000. P. 248-268;
52. Williams K. Social Networks and Social Capital: Rethinking Theory in Community Informatics. *Community Informatics. Aglobale-journal*. Vol. 4. № 3, 2008: URL: <http://ci-journal.net/index.php/ciej/issue/view/465/430>. (дата звернення 12.09.2024)
53. Дацій Н.В., Котвіцький А.О., **Хом'яков Г.В.** Соціальне управління публічними комунікаціями регіону. *Інвестиції: практика та досвід*. № 23. 2024 р. С. 33-40.
54. Якобчук В. П. та ін. Публічне управління та адміністрування : навч. посібник / за заг. ред. В. П. Якобчук. – Київ : Видавництво Ліра-К, 2024. – 476 с.